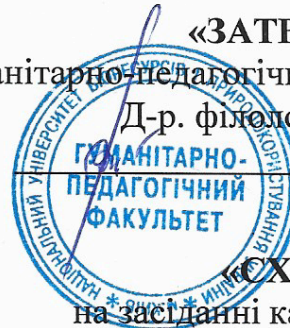

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

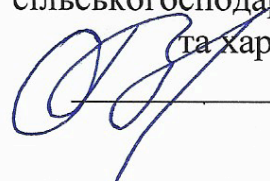
Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
Д-р. філолог. н., професор
В.Д. Шинкарук
«9» 06. 2020 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри педагогіки
Протокол №22 від «04» 06. 2020 р.
Завідувач кафедри

 Р. В. Сопівник

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОПІ «Професійна освіта.
(Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції
та харчові технології»
 (О. В. Васюк)

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА**

Галузь знань: 01 «Освіта / Педагогіка»

Спеціальність: 015 «Професійна освіта»

Спеціалізація: 015.37 «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»

Освітньо-професійна програма: «Професійна освіта. (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки Васюк О. В.

Київ 2020

1. Опис навчальної дисципліни «Порівняльна педагогіка»

Галузь знань, спеціальність, ОПП, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	01 «Освіта / Педагогіка»	
Спеціальність	015 «Професійна освіта»	
Спеціалізація	015.37 «Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології»	
Освітньо-професійна програма	«Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	3	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2,3	
Семестр	5	
Лекційні заняття	30 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	- год.	
Самостійна робота	60 год.	
Індивідуальні завдання	- год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання:	4 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – надати студентам теоретичні знання з реформування, основних парадигм, напрямків розвитку освіти у світі, сформувані вміння застосовувати набуті знання у майбутній педагогічній діяльності, творчо підходити до вирішення будь-якої освітянської проблеми.

Завданнями дисципліни є забезпечення майбутніх викладачів закладів вищої освіти знаннями про великий і цікавий досвід оновлення теорії і практики освіти в різних країнах; визначення місця певних аспектів порівняльної педагогіки в системі педагогічного знання та практики; розвиток педагогічного мислення з використанням досвіду педагогіки в різних країнах.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати:**

- понятійно-категоріальний апарат, методологію та завдання порівняльної педагогіки;
- основні етапи розвитку порівняльної педагогіки як науки, зміст компартивістичних досліджень;
- об'єктивні тенденції взаємопроникнення, взаємозбагачення національних культур, формування єдиного поля світової культури і досвіду виховання, єдиного світового освітнього простору;
- різне ставлення у порівняльній педагогіці до глобалізації в освіті;
- особливості розвитку національних освітніх систем в провідних країнах світу (Велика Британія, Франція, Німеччина, Польща), Північної Америки (США) та Південно-Східної Азії (Японія);
- розвиток теорії і практики освіти в Україні;
- основні тенденції реформування сучасних освітніх систем;
- системи та моделі підготовки педагогічних кадрів в сучасному світі, основні тенденції в змінах систем педагогічної освіти та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів;
- форми неперервної освіти в різних країнах сучасного світу, досвід оновлення теорії і практики освіти в різних країнах;
- критерії якості освіти в провідних країнах світу;
- шляхи підвищення ефективності навчального процесу, гуманізацію та інформатизацію навчального процесу, як засоби підвищення ефективності навчального процесу;
- сучасні зарубіжні педагогічні виховні парадигми та концепції; досвід громадянського, правового, екологічного, морального, трудового, виховання, виховання молоді у дусі миру. професійне самовизначення учнів, позаурочну діяльність та самоврядування школярів.

уміти:

- визначати місце порівняльної педагогіки в системі інших наук;
- володіти навичками використання в освітньому процесі основних методів порівняльно-педагогічного наукового дослідження, використовуючи методи порівняльної педагогіки для вирішення різних професійних задач;
- на основі аналізу першоджерел, виокремлювати об'єкт і предмет порівняльного дослідження, визначати проблеми, які піднімаються у працях;
- реалізовувати вертикальну та горизонтальну професійну мобільність у вітчизняному та світовому просторі;
- усвідомлювати сучасні пріоритети і підходи в реформуванні закладів освіти;
- розуміти соціально-економічні, культурологічні та етнопсихологічні фактори розвитку освіти в сучасному світі;
- встановлювати і пояснювати взаємозв'язок педагогічних явищ і фактів, усвідомлюючи сучасну педагогічну дійсність;
- аналізувати педагогічні проблеми, порівнюючи їхнє вирішення педагогами різних країн;

- усвідомлювати тенденції розвитку зарубіжної педагогічної освіти, а саме проблеми підвищення її академічного статусу, удосконалення механізму еволюції програм педосвіти, диверсифікацію психолого-педагогічної підготовки тощо.
- усвідомлювати сучасні пріоритети у розвитку та реформуванні закладів освіти за кордоном;
- прогнозувати можливі шляхи розвитку освіти в різних країнах світу;
- орієнтуватися в сучасних системах диференціації та індивідуалізації навчання;
- застосовувати ефективні шляхи підвищення ефективності процесу навчання;
- творчо використовувати цінні педагогічні здобутки у практиці навчально-виховної практики бакалавра професійного навчання;
- виявляти можливості використання ефективного зарубіжного педагогічного досвіду у вітчизняній системі освіти, адекватно і толерантно ставитися до зарубіжного педагогічного досвіду.
- самостійно аналізувати зарубіжний досвід.

Компетентностями, якими повинен володіти здобувач після вивчення дисципліни є:

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем;
- здатність забезпечити формування у здобувачів освіти цінностей громадянськості і демократії.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

- повного терміну денної форми навчання;
- скороченого терміну денної форми навчання;

Змістовий модуль I. Становлення наукових основ порівняльної педагогіки

Тема лекційного заняття 1. Порівняльна педагогіка як наука

Порівняльна педагогіка як галузь педагогічної науки та навчальна дисципліна. Об'єкт і предмет порівняльної педагогіки, її місце в системі педагогічних наук. Функції й завдання порівняльної педагогіки. Методологія та методи порівняльно-педагогічних досліджень. Етапи розвитку порівняльної педагогіки.

Тема лекційного заняття 2. Історія розвитку порівняльної педагогіки

Перший період розвитку порівняльної педагогіки. Період запозичень (за Бірідеєм Дж.), або описовий період (за Вілсоном Д.). Початок наукових досліджень у галузі порівняльної педагогіки. Період активізації розвитку методології науки. Сучасний, п'ятий період розвитку порівняльно-педагогічних досліджень.

Змістовий модуль II. Реформування освіти на сучасному етапі

Тема лекційного заняття 1. Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти

Сутність глобалізації та інтернаціоналізації, їхній вплив на розвиток освіти. Світовий освітній простір. Вирішення проблем економічної ефективності освіти. Сучасний характер соціального попиту на освіту. Стратегії розвитку освіти в різних регіонах світу

Тема лекційного заняття 2. Сучасний стан та перспективи розвитку освіти в зарубіжних країнах та в Україні

Характеристика освітньої системи в США. Характеристика освітньої системи у Великобританії. Характеристика освітньої системи в Німеччині. Характеристика освітньої системи у Франції. Характеристика освітньої системи в Японії. Характеристика освітньої системи в Польщі. Характеристика освітньої системи в Україні.

Тема лекційного заняття 3. Реформування освіти: стратегічні аспекти

Основні напрями розвитку та тенденції реформування освіти у світі. Сучасне розуміння понять «неграмотність» і «грамотність». Орієнтація на неперервну освіту. Дошкільне виховання в сучасному світі. Особливості реформаційних процесів на етапі початкового навчання. Загальна характеристика середньої освіти. Основні напрями розвитку професійної освіти. Тенденції розвитку системи вищої освіти. Підготовка педагогічних фахівців. Приватні навчальні заклади в системі неперервної освіти. Освіта дорослих у сучасному світі.

Змістовий модуль III. Оновлення та підвищення ефективності навчального процесу

Тема лекційного заняття 1. Оновлення шкільної освіти на сучасному етапі

Проблема оновлення шкільної освіти. Диференціація навчання. Стандартизація змісту шкільної освіти. Форми стандартів. Моделі сучасної школи і освіти.

Тема лекційного заняття 2. Підвищення ефективності навчального процесу

Ефективність навчального процесу. Застосування інформаційних технологій у навчанні як умова підвищення ефективності навчального процесу. Гуманізація навчального процесу. Альтернативні та експериментальні школи.

Тема лекційного заняття 3. Особливості соціалізації особистості в сучасних освітніх системах

Сучасні зарубіжні педагогічні виховні парадигми та концепції. Виховання громадянськості. Правове виховання. Виховання молоді у дусі миру. Екологічне виховання. Моральне виховання. Трудове виховання та професійне самовизначення учнів. Позаурочна діяльність та самоврядування школярів.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	п	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль 1									
Змістовий модуль I. Становлення наукових основ порівняльної педагогіки									
Тема 1. Порівняльна педагогіка як наука	1	5	2	2	1				
Тема 2. Історія розвитку порівняльної педагогіки	2	10	2	2	6				
Разом за змістовим модулем 1		15	4	4	7				
Модуль 2									
Змістовий модуль II. Реформування освіти на сучасному етапі									
Тема 1. Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти	4	15	4	4	7				
Тема 2. Сучасний стан та перспективи розвитку освіти в зарубіжних країнах та в Україні	6	15	4	4	7				
Тема 3. Реформування освіти: стратегічні аспекти	8	15	4	4	7				
Разом за змістовим модулем 2.		45	12	12	21				
Модуль 3									

Змістовий модуль III. Шляхи оновлення та підвищення ефективності навчального процесу									
Тема 1. Оновлення шкільної освіти на сучасному етапі	10	19	4	4	11				
Тема 2. Підвищення ефективності навчального процесу	12	19	4	4	11				
Тема 3. Особливості соціалізації особистості в сучасних освітніх системах	14	22	6	6	10				
Разом за змістовим модулем 3.		60	14	14	32				

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено робочим навчальним планом	

5. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет, завдання, методи і функції порівняльної педагогіки	2
2	Порівняльна педагогіка в системі сучасних педагогічних знань	2
3	Соціально-економічні та політичні фактори розвитку освіти у світі на початку XXI ст.	4
4	Освіта у провідних розвинутих країнах і в Україні	4
5	Реформи освіти в сучасному світі	4
6	Характеристика оновлення змісту навчального процесу	4
7	Шляхи підвищення ефективності навчального процесу у сучасній школі	4
8	Форми і методи соціалізуючого впливу на особистість у сучасній школі	6

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено робочим навчальним планом	

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентів

Перелік питань з дисципліни «Порівняльна педагогіка»

1. Об'єкт та предмет порівняльної педагогіки, її місце у системі педагогічних наук.
2. Розкрити проблеми оновлення шкільної освіти.
3. Розкрити поняття диференціації навчання.
4. Характеристика структури системи освіти Польщі.
5. Розкрити поняття стандартизації змісту шкільної освіти та форми стандартів.
6. Розкрити зміст морального виховання у сучасній школі.
7. Завдання порівняльної педагогіки.
8. Охарактеризувати диференціацію навчання у США і Великобританії.
9. Розкрити перший період розвитку порівняльної педагогіки.
10. Охарактеризувати організацію трудового виховання та професійного самовизначення учнів.
11. Розкрити другий період розвитку порівняльної педагогіки.
12. Охарактеризувати диференціацію навчання у Німеччині.
13. Розкрити третій період розвитку порівняльної педагогіки.
14. Охарактеризувати диференціацію навчання у Франції і Японії.
15. Розкрити четвертий період розвитку порівняльної педагогіки.
16. Охарактеризувати критерії моделей сучасної школи і освіти.
17. Розкрити п'ятий період розвитку порівняльної педагогіки.
18. Охарактеризувати позаурочну діяльність та самоврядування школярів.
19. Охарактеризуйте дидактичні теорії або концепції у процесі оновлення діяльності школи.
20. Характеристика понять «неграмотність» і «грамотність».
21. Розкрити підходи до розгляду проблеми ефективності школи.
22. Окреслити принципи реалізації неперервної освіти.
23. Розкрити етапи розвитку ІТ як засобів навчання.
24. Організація дошкільного виховання у світі.
25. Розкрити поняття економічної ефективності освіти.
26. Характеристика типів дитячих навчальних закладів.
27. Охарактеризувати чинники, що зумовлюють зміни у соціальному попиті на освіту.
28. Охарактеризувати позитивні та негативні психологічні аспекти інформатизації освіти.
29. Охарактеризувати дистанційне навчання на прикладі однієї з провідних країн світу.
30. Особливості розвитку початкової школи у світі.
31. Розкрити поняття гуманізації навчального процесу.
32. Характеристика середньої освіти у світі.
33. Охарактеризувати альтернативні та експериментальні школи.
34. Основні напрями розвитку професійної освіти у світі.

35. Характеристика системи освіти у США.
36. Розкрити особливості організації навчання за «Дальтон-планом» та «Ієна-планом».
37. Характеристика системи освіти у Великобританії.
38. Окреслити тенденції розвитку системи вищої освіти у світі.
39. Характеристика системи освіти у Німеччині.
40. Охарактеризувати організацію навчання за «Методом проектів».
41. Характеристика системи освіти у Німеччині.
42. Охарактеризувати «Вальдорфську педагогіку».
43. Характеристика системи освіти в Франції.
44. Розкрити особливості організації навчання у школі Селестена Френе.
45. Характеристика системи освіти в Україні.
46. Охарактеризувати провідні напрями та стратегії педагогічної освіти.
47. Характеристика системи Марії Монтесорі.
48. Розкрити роль і місце приватних навчальних закладів у системі неперервної освіти.
49. Характеристика експериментальних шкіл в Україні.
50. Охарактеризувати моделі приватної школи.
51. Організація екологічного виховання у школах за кордоном.
52. Характеристика системи освіти у Японії.
53. Характеристика виховання молоді у дусі миру.
54. Дошкільне виховання у сучасному світі.
55. Охарактеризувати види загальної грамотності та її рівні.
56. Організація громадянського виховання у сучасній школі.
57. Функції, формами здійснення освіти дорослих.
58. Організація правового виховання сучасній школі.
59. Мета, завдання та принципи освіти дорослих.
60. Характеристика сучасних зарубіжних педагогічних виховних парадигм та концепцій.

**Тестові завдання для підсумкового контролю знань з дисципліни
«Порівняльна педагогіка»**

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «Бакалавр» спеціальність професійна освіта	Кафедра педагогіки	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни Порівняльна педагогіка (іспит)	Затверджую Зав. кафедри
			(підпис)
	2020-2021 навч. рік		Сопівник Р.В. 2020 р.
Екзменаційні запитання			
1. Об’єкт та предмет порівняльної педагогіки, її місце у системі педагогічних наук			
2. Розкрити проблеми оновлення шкільної освіти			
Тестові завдання різних типів			

1. В основу сучасного розвитку ідеї громадянськості покладено такі фундаментальні цінності:

1	людина – найвища цінність;
2	сім'я – природне середовище розвитку людини, основа її духовності;
3	праця – основа людського життя;
4	знання – багатство особистості, надія народу на виживання;
5	батьківщина – наріжний камінь того, що єднає тисячі поколінь етносу у єдине ціле;
6	земля – спільний дім, батьківщина всього людства, цілісного і неподільного;
7	мир – головна умова існування Землі, Батьківщини, сім'ї, людини.

2. Провідними підходами до вирішення проблеми ефективності сучасних освітніх систем є ...

3. В умовах державотворення головними цінностями національного виховання в Україні є ...

4. Школа представлена наступними типами навчальних закладів:

Країна:		Типи навчальних закладів:	
1	США;	А	Школа для малюків; початкова школа; середня школа (міські технологічні коледжі, спеціалізовані школи, комунальні школи, фондові школи, добровільно фінансові та добровільно контрольовані школи, граматичні школи, середня сучасна школа, міські академії, школи-маяки, центри професійної якості, приватні привілейовані школи);
2	Великобританії;	Б	Початкова школа, середня школа (гімназія, основна школа, реальна школа, об'єднані школи та школи повного дня (інтегровані);
3	Франції;	В	Початкова школа, молодша середня школа, старша середня школа;
4	Німеччині;	Г	Початкова школа; неповна середня школа та повна середня школа (коледж, ліцей, приватні середні навчальні заклади);
5	Японії;	Д	Початкова школа (1-6 класи), неповна (молодша) середня школа (7-9 класи) старша середня школа (10-12 класи);
6	Польщі.	Е	Початкова школа; повна середня школа (гімназія, додатковий ліцей, профільний ліцей).

5. Школи ... моделі, використовуючи різноманітні компенсуючі програми, прагнуть допомогти учням, у яких виникли проблеми у державній школі, а навчальні заклади, де за пріоритетну обрану модель організації навчання, прагнуть задовольнити потреби суспільства в освітніх

послугах, які користуються підвищеним попитом, і працюють із певною категорією населення – це

6. Вчителів готують для:

Напрями підготовки:	Заклади:
1. Початкової школи;	А. Університет;
2. Неповної середньої школи;	Б. Середні або «напіввищі» педагогічні навчальні заклади (педагогічний коледж, педагогічне училище);
3. Старших класів середньої школи.	В. Вищі педагогічні школи (педагогічні інститути та педагогічні коледжі).

7. Які з перерахованих аспектів відносяться до глобалізації в освіті?

1. інституціональний;	4. процесуальний;
2. концептуальний;	5. модернізаторський.
3. постмодернізаторський;	

8. Формою освіти дорослих у Німеччині є:

1	народні університети;
2	заклади підвищення кваліфікації;
3	студії в університетах;
4	курси, що пропонують профспілки;
5	гурткова робота;
6	курси, що пропонують церкви і фонди, створені політичними партіями;
7	конференції і семінари, що організовує Федеральний центр політичної освіти.

9. Професійно-технічна освіта у Японії здійснюється у:

1. технічних коледжах;	4. молодших коледжах;
2. фаховій середній школі;	5. коледжах спеціальної підготовки.
3. професійній школі;	

10. Оновлення шкільної освіти зумовлене такими чинниками:

1	потребою в регулярних, серйозних змінах у школі;
2	бажанням батьків дітей змін у навчально-виховному процесі школи;
3	відповідністю школи новому рівневі виробництва, науки, культури;
4	впровадженням ІТ у процес навчання;
5	підготовкою у школі покоління нових кваліфікацій і професій.

_____ (Васюк О.В.)

8. Методи навчання

Словесні (розповідь, пояснення, лекційний метод), практичні (вправа, практична робота), наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження); моделювання; порівняння; дискусія; мозковий штурм; кейс-метод; вирішення професійних ситуацій; робота в парах.

9. Форми контролю

Навчальні досягнення студентів перевіряються з використанням поточного і підсумкового контролю.

Для контролю засвоєння навчального матеріалу у рамках аудиторної роботи проводиться усне опитування, перевіряється виконання домашнього завдання студентами, проводяться поточне тестування.

У кінці кожного модуля проводяться модульні контрольні роботи.

У кінці семестру студенти пишуть підсумкову контрольну роботу (іспит).

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.12.1019 р. табл. 1.

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Визначення оцінки ЄКТС	Рейтинг студент, бали
Відмінно	F	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота	01-34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни R дис (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи R НР (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс, база тестових завдань.

12. Рекомендована література

Основна

1. Васюк О. В. Методичні рекомендації з дисципліни «Порівняльна педагогіка» для підготовки фахівців за ОПІ 015 «Професійна освіта» (015.18 «Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства»). Київ : ТОВ «ЦП «Компрінт», 2019. 70 с.
2. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка : підруч. Київ : ТОВ «ЦП «Компрінт» 2016. 412 с.
3. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. [3-тє вид., доп. і перероб.]. Київ : НАКККіМ, 2013. 359 с.
4. Педагогіка : хрестоматія ; навч. посібн. / укладачі Оксана Вікторівна Васюк; Світлана Володимирівна Виговська. Київ, 2016. С. 701–712 с.

Допоміжна

1. Абашкіна Н. В. Принципи розвитку професійної освіти в Німеччині : монографія. Київ : Вища шк., 1998. 207 с.
2. Авраменко М. М. Профільне навчання в середній школі Федеративної Республіки Німеччини : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки»; Ін-т педагогіки АПН України. Київ, 2007. 21 с.
3. Авчіннікова Г. Профільна диференціація навчання школярів за кордоном та в Україні. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2011. № 3. С. 7–13.
4. Алексєєвич Г. М. Система предметів за вибором. *Рідна школа*. 1992. № 2. С. 93–94.
5. Алексюк А. М., Чорний В. М. Методи навчання в сучасній буржуазній педагогіці США. Київ : Рад. шк., 1983. 140 с.
6. Алферов Ю. С. Совет Европы и образование. *Педагогика*. 1998. № 7. С. 101–111.
7. Амонашвили Ш. А. Размышления о гуманной педагогике. М. : И. Д. Шалвы Амонашвили, 1995. 496 с.
8. Беспалько В. П. Проблемы образовательных стандартов в США и России. *Педагогика*. 1995. № 1. С. 89–94.
9. Богуславський М. Структура сучасного історико-педагогічного знання. *Шлях освіти*. 1999. № 1. С. 37–40.
10. Бойченко М. Інноваційний потенціал реформування управління загальною середньою освітою США та засобів його використання в Україні. *Порівняльно-пед. студії*. 2010. № 3–4. С. 168–175.
11. Бондарук І. Жінка на порозі ХХІ ст. : становище, проблеми, шляхи соціального розвитку : зб. матеріалів Всеукр. конгресу жінок. Київ : [б. в.], 1998. 452 с.
12. Бордовская Н. В., А. А. Реан. Педагогика : учеб. пособ. Санкт-Петербург : Питер, 2007. 304 с.
13. Бочарова О. А. Система роботи з обдарованими учнями у Великій Британії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2013. Вип. 33 (86). С. 452–459.
14. Васюк О. В. Тенденції розвитку недержавної вищої освіти в Польщі. *Вісник Кн. палати*. 2006. № 8. С. 27–28.

15. Васюк О. В., Богдан М. Ю. Вища освіта Німеччини: структура, доступ *Наук. вісник Нац. аграр. ун-ту* : зб. наук. пр. 2005. Вип. 88. С. 45–51.
16. Васюк О. В., Лук'яненко І. Освітні реформи у Польщі. *Наук. вісник Нац. аграр. ун-ту* : зб. наук. пр. 2005. Вип. 88. С. 38–44.
17. Вернигора Т. Дошкільна освіта Великобританії: організація виховного процесу. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія*. 2013. Вип. 39(2). С. 4–50.
18. Веселова В. В. Традиционные и новые ценности в системе образования США. *Педагогика*. 1996. № 2. С. 102–108.
19. Воцевська О. В. Професійна підготовка інженерів-аграрників в системі вищої освіти США : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2008. 194 с.
20. Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века. М. : Изд-во УРАО, 1999. 208 с.
21. Галус О. М., Шапошнікова Л. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. Київ : Вища шк., 2006. 215 с.
22. Головань М. С. Аналіз тенденцій розвитку вищої освіти в умовах глобалізації, інтеграції та інформатизації суспільства. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія*: зб. ст. Ялта : РВВ КГУ, 2011. Вип. 31. Ч. 1. С. 203–211.
23. Горбатенко В. Друге народження ідеї модернізації, або синтагма постмодернізації. *Людина і політика*. 1999. № 1. С. 30–35.
24. Громовий В. Глобальна освіта й українська школа. *Шлях освіти*. 1998. № 1. С. 13–20.
25. Данилишена Т. Етапи становлення дистанційної освіти як інноваційної форми навчання магістрів. *Вісник Львів. ун-ту. Серія педагогічна*. 2008. Вип. 24. С. 46–52.
26. Де Гроот Рональд Дифференциация в образовании. *Директор школы*. 1994. № 5. С. 83 – 89.
27. Джуринский А. Н. Развитие образования в современном мире. М. : Изд-во открытого Рос. ун-та, 1999. 200 с.
28. Дидактичні засади диференціації навчання в основній школі : монографія / авт. кол. : В. І. Кизенко, Г. О. Васьківська, С. П. Бондар [й ін.] ; за наук. ред. В. І. Кизенка. Київ : Пед. думка, 2012. 216 с.
29. Дічек Н. З галереї портретів українських педагогів 20-х років XX століття: Степан Ананьїн. *Шлях освіти*. 2002. № 5. С. 38–43.
30. Дічек Н. П., С. Ф. Русова і зарубіжна педагогіка. *Педагогіка і психологія*. 1996. № 3. С. 169–177.
31. Довгодько Т. Адаптація іноземних студентів до освітнього середовища України. *Пед. і психол. проф. освіти*. 2013. № 2 С. 114–120.
32. Дорнер М. Экологическое воспитание в Германии. *Педагогика*. 1997. № 5. С. 103–107.
33. Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України ; [головн. ред. В. К. Кремінь]. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
34. Євменкова К. Фінансування послуг вищої освіти в країнах Заходу. *Наука молода*. № 9. 2008. С. 88–90.
35. Єгоров Г. Стандарти як складова механізму забезпечення якості освіти у Франції. *Порівняльно-пед. студії*. 2013. № 2–3 (16–17). С. 108–103.
36. Єгоров Г., Лавриченко Н. Тенденції розвитку порівняльної педагогіки за

кордоном. *Шлях освіти*. 1999. № 1. С. 19–23.

37. Жуковський В. М. Морально-етичне виховання в історії американської школи : монографія. Острогоз : [б. в.], 2002. 428 с.

38. Загоруйко Л. Періоди розвитку польської іншомовної освіти. *Порівняльно-пед. студії*. 2015. № 1(23). С. 13–19.

39. Закон України «Про загальну середню освіту». 1999. № 28.

40. Закон України «Про загальну середню освіту». *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 26.

41. Закон України «Про освіту». *Освіта*. 1996. 21 серп.

42. Зарецька Л. М., Кулініч О. А. Роль освіти в економічному розвитку. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2014. Вип. 2. С. 197–207.

43. Зверева М. А. Особливості професійної орієнтації французьких учнів на сучасному етапі. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/1506/1/78.pdf>.

44. Зязюн І. А. Реформа освіти в Японії. *Рідна шк.* 1993. № 8. С. 67–74.

45. Зязюн Л. Освітня система Франції. *Рідна школа*. 2001. листоп.

46. Ігнатюк О. А. Особливості підготовки сучасних фахівців у системі вищої професійної освіти США. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2011. № 1. С. 55–64.

47. Ілюченко І. І. Напрямки впровадження в Україні зарубіжного досвіду неперервної освіти. *Вісник НТУ «ХП»*. Серія: *Технічний прогрес і ефективність виробництва*. Харків : НТУ «ХП». 2013. № 45 (1018). С. 58–62.

48. Каленюк І. Критерії ефективності витрат на освіту. *Економічний Часопис*. XXI. 2001. № 4.

49. Камінський Р. Релігійний компонент у концепціях морального виховання зарубіжної педагогіки. *Світло*. 1996. № 2. С. 57–69.

50. Капранова В. А. Сравнительная педагогика. Школа и образование за рубежом : учеб. пособ. Минск : Новое знание, 2004. 222 с.

51. Кічук Н. В. Освіта у сучасному світі : навч. посіб. Ізмаїл : [б. в.], 2001. 88 с.

52. Кларин М. В. Инновации в мировой педагогике: обучение на основе исследования, игры и дискуссии: Анализ зарубежного опыта. Рига : НПП «Эксперимент», 1995. 176 с.

53. Корсак В. Вимірювання ефективності освіти – нерозв'язана проблема. *Шлях освіти*. 1998. № 4. С. 16–19.

54. Корсак К. В. Світова вища освіта. Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів : монографія. Київ : [б. в.], 1997. 207 с.

55. Корсун Г. О. Вплив держави на процес професійного самовизначення учнівської молоді в Німеччині. *Професійна орієнтація старшокласників : теорія і практика*. наук.-мет. посіб. [для вчителів] [за ред. О. В. Мельника]. Київ : «Четверта хвиля», 2009. Вип. № 1. С. 117–124.

56. Костицька І. Екологічна освіта в розвинутих країнах світу. *Рідна школа*. 1996. № 2. С. 69–70.

57. Красовська О. Ю. Інтернаціоналізація вищої освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору. *Вісник Академії митної служби України. Сер.: Економіка*. 2011. № 2. С. 102–109.

58. Лавриченко Н. Реформування освіти в європейських країнах за умов їх

інтеграції. *Шлях освіти*. 1997. №2. С. 20–24.

59. Левківський М. В. Історія педагогіки : підруч. Київ : Центр навч. літ-ри, 2003. 360 с.

60. Лещенко О. Політика ЮНЕСКО в освітній сфері. *Україна-Європа-Світ. Серія: Історія, міжнародні відносини*. Міжнар. зб. наук. пр. 2014. Вип. 14. С. 344–349

61. Ліхневська Т. А. Громадянське виховання учнівської молоді США : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. : 13.00.01 / Т. А. Ліхневська. Тернопіль, 2009. 19 с.

62. Лузан П. Г. Методи і форми організації навчання у вищій аграрній школі : навч. посіб. Київ : Аграрна освіта, 2003. 224 с.

63. Лузан П. Г. Теорія і методика формування навчально-пізнавальної активності студентів : монографія. Київ : НАУ, 2004. 272 с.

64. Лутай В. С. Філософія сучасної освіти : навч. посіб. Київ : Центр «Магістр-8» Творчої спілки вчителів України, 1996. 256 с.

65. Любар О. О., Стельмахович М. Г., Федоренко Д. Т. Історія української школи і педагогіки : навч. посіб. [за ред. О. О. Любара]. Київ : Знання, 2003. 456 с.

66. М'яковський М. Є. Організація та реформування педагогічної освіти в міжнародному контексті. *Наук. вісник Ужгород. нац. ун-ту. Серія: Педагогіка, соціальна робота*. Вип. 30. С. 103–105.

67. Мазоха Д. Феномен європейської інтеграції педагогічної освіти. *Вища освіта України*. 2007. № 2. С. 82–87.

68. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX–XX ст.) : хрестоматія / [упорядик Л. Д. Березовська та ін.]. Київ : Наук. світ, 2003. 418 с.

69. Мальований Ю. Педагогічна сутність гуманізації навчання. *Шлях освіти*. 1997. № 2. С. 10–15.

70. Ніколаєв І. В. Підходи щодо оцінки економічної ефективності системи дистанційної освіти. *Бізнесінформ Економіка*. 2012. № 7. С. 218–221.

71. Організація профільного навчання в країнах Західної Європи : монографія / за ред. М. І. Сметанського. Вінниця : ВДПУ, 2008. 339 с.

72. Павліченко О. Рада Європи і питання освіти. *Шлях освіти*. 1996. № 1. С. 33–35.

73. Паращенко Л. Державний стандарт базової та повної середньої освіти в Україні як механізм розвитку національної освітньої системи. *Вісник Нац. академії держ. управління при Президентові України. Соціальна і гуманітарна політика*. 2011/2. № 4. С. 258–264.

74. Педагогічна освіта : інформаційно-методичний бюлетень з проблем розвитку вищої школи за рубежом. Укладачі: Я. Я. Болюбаш, Л. П. Пуховська. Вип. 1. Київ : [б. в.], 1993. 15 с.

75. Пилаєва Т. В. Організаційно-педагогічна структура Відкритого університету Великої Британії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2013. Вип. 28 (81). С. 279–284.

76. Писанка К. О. Проблеми екологічної освіти та виховання в різних країнах світу. *Молодий вчений*. 2014. № 4 (07). С. 65–71.

77. Подра О. П. Інвестиції в професійне навчання як інструмент накопичення специфічного людського капіталу. *Вісник Дніпропетров. ун-ту. Серія «Економіка»*. 2011. Вип. 5/2. С. 126–132.

78. Пометун О. Шлях до взаєморозуміння і довіри. *Шлях освіти*. 1998. № 4. С. 12–

16.

79. Понікаровська С. В. Професійна орієнтація: приклад США та Великої Британії. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2014. Вип. 34 (87). С. 293–298.
80. Пронников В. О., Ладанов І. Д. Освіта в Японії. Київ : Знання, 1991. 32 с.
81. Пуховська Л. Розвиток теорії професійної підготовки вчителів у країнах Заходу. *Шлях освіти*. 1998. № 1. С. 20–25.
82. Романовський О. Г. Теоретичні і методичні основи підготовки інженера у вищому навчальному закладі до майбутньої управлінської діяльності : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.04. Київ, 2001. 40 с.
83. Романовський О. О. Теорія і практика зарубіжного досвіду в підприємницькій освіті України : монографія. Київ : Деміур, 2002. 400 с.
84. Савченко О. Основні напрями реформування шкільної освіти. *Шлях освіти*. 1998. № 1. С. 2–6.
85. Самсонова О. О. Неперервна освіта як чинник розвитку сучасного суспільства. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2014. Вип. 36 (89). С. 355–361.
86. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. 2-ге вид., стер. Суми : Університетська книга, 2005. 320 с.
87. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. Суми : Ред. вид. відділ СДПУ, 1999. 300 с.
88. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ–початок ХХІ ст.) : монографія. Суми : Сумська обл. друк., Козацький вал, 2004. 500 с.
89. Серветник О. П. Підвищення ефективності навчально-виховного процесу шляхом упровадження інноваційних освітніх технологій. *Завучу. Усе для роботи* : наук.-метод. журн. 2013. № 23/24. С. 32–35.
90. Сікорський П. Диференційоване навчання й проблеми реформування освітньої системи. *Шлях освіти*. 1997. № 1. С. 7–12.
91. Січко І. О. Особливості екологічної освіти у країнах Східної Азії. *Научная и техническая информация в планировании и осуществлении научных исследований и реализации проектов* : сб. науч. докладов. Варшава, 2014. Ч. 3. С. 14–18.
92. Скотна М. В. Початкова освіта Польщі: особливості інтегрованого навчання. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2014. Вип. 38 (91). С. 452–459.
93. Сопівник І. В. Лисенко В. П., Сопівник Р. В. Виховання громадянина в аграрному вищому навчальному закладі : монографія. Київ : ВЦ НАУ, 2007. 217 с.
94. Сухомлинська О. В. Зарубіжний педагогічний досвід в Україні в 20-ті роки. *Рідна школа*. 1992. № 2. С. 3–7.
95. Сухомлинська О. В. Проблеми теорії виховання дітей і молоді в Україні. *Педагогіка і психологія*. № 4. 1997. С. 109–125.
96. Тараненко І. Нові орієнтації в соціально-політичній освіті європейських країн. *Шлях освіти*. 1999. № 3. С. 29–31.
97. Тараненко І., Локшина О. Навчальний режим у школах країн Європейського співтовариства. *Шлях освіти*. 1996. № 1. С. 23–37.

98. Тедеско Х. К., Адаміо М. Початкова освіта : тривалість навчання та кількість годин. *Шлях освіти*. 1998. № 3. С. 16–19.
99. Трілленберг Г. Модернізація освіти як чинника людського капіталу у контексті розбудови «Нової економіки». *Вісник ТАНГ*. 2005. № 4. С. 1–7.
100. Тріщук Ю. Проблема диференціації навчання обдарованих учнів у середніх навчальних закладах Франції. *Вісник Львів. ун-ту. Серія: «Педагогіка»*. 2011. Вип. 27. С. 171–179.
101. Тупичак Л. Розвиток системи управління якістю освіти у Великобританії: досвід для України. *Ефективність державного управління*. 2012. Вип. 30. С. 325–334.
102. Форбек М. Європейський стандарт шкільної освіти. *Шлях освіти*. 1996. № 1; 1997. № 1. С. 21–25.
103. Харпер Х., Гарнер Л. Влияние рынка на профессиональное образование в Великобритании. *Педагогика*. 1998. № 8. С. 96–102.
104. Християнська етика : метод. посіб. / [за ред. А. Калашник, О. Захарків]. Львів : [б. в.], 1997. 160 с.
105. Цінності освіти і виховання : наук.-метод. зб. / [за заг. ред. О. В. Сухомлинської]. Київ : [б. в.], 1997. 224 с.
106. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2014. 216 с.
107. Чижевський Б. Заклади освіти для обдарованої учнівської молоді : проблеми становлення та перспективи. *Шлях освіти*. 1997. № 4. С. 29–33.
108. Чижевський Б. Місце і роль приватних закладів у загальній системі освіти. *Шлях освіти*. 1998. № 3. С. 46–48.
109. Швед М. Тенденції розвитку зарубіжної екологічної освіти. *Вісник Львів. ун-ту. Серія педагогічна*. 2003. Вип. 17. С. 167–174.
110. Шпак О. Економічна освіта у школах США. *Шлях освіти*. 1998. № 4. С. 23–28.
111. Шпак О. Чи варто кидати гроші на школу? Освіта. 1995. 8–15 листопада.
112. Ярова О. Моделі релігійної освіти молодших школярів у країнах Європейського Союзу. *Порівняльно-пед. студії*. 2014. № 1(19). С. 72–80.
113. Ярова О. Тенденції упровадження європейського виміру у початкову освіту Євросоюзу. *Порівняльно-пед. студії*. 2013. № 4(18). С. 63–72.
114. Gesamtverbandliches Ausbildungskonzept. Qualität in unserer Ausbildung. Berlin. 2012. 46 s.

Інтернет-джерела

1. Ануфриева И. Л. Непрерывное образование во Франции. Вчені записки ХГУ «НУА». URL : <http://dSPACE.nua.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/399/1/%D0%90%D0%BD%D1%83%D1%84%D1%80%D0%B8%D0%B5%D0%B2%D0%B0%20%D0%98.%D0%9B..pdf>.
2. Безкоровайна О. В. Виховання толерантності як важливий фактор реалізації особистісного самоствердження в ранньому юнацькому віці. URL : <http://eprints.zu.edu.ua/1556/1/07bovyuv.pdf>.
3. Будапештсько-Віденська Декларація про створення Європейського простору вищої

освіти (Будапешт, Відень, 12 березня 2010 р.) URL : <http://old.nau.edu.ua/ru/EduProcess/Bologna/budviddek/>.

4. Гаманюк В. А. Правові аспекти мовної політики у загальноєвропейському світовому освітньому просторі. URL : <http://elibrary.nubip.edu.ua/7007/1/gva.pdf>.

5. Дупак Н. В. Особливості стандартизації у професійній освіті західноєвропейських країн: порівняльний аналіз. URL : <http://studentam.net.ua/content/view/7856/97/>

6. Електронна версія підручника для опрацювання при підготовці до семінарських занять. URL : http://socgum.mdpu.org.ua/index.php?option=com_mtree&task=viewlink&link_id=2626&Itemid=0.

7. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної Ради. 2014. – № 37–38, ст. 2004. URL : <http://www.detut.edu.ua/node/260>.

8. Зигало О. А. Особливості децентралізованої системи управління сферою освіти: досвід Франції. URL : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2010-2/doc/4/02.pdf>.

9. Інформаційно-технологічний підхід до вирішення проблеми. URL : <http://studopedia.org/10-46558.html>.

10. Кульчицька О. Міжнародна співпраця України з ЮНЕСКО в галузі освіти: досвід, проблеми, пошуки рішень. URL : <http://pps.udpu.edu.ua/article/view/18797>.

11. Майборода О. В. Дистанційне навчання як пріоритетний напрямок вищої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2011. №5 (25). URL : <http://www.journal.iitta.gov.ua>.

12. Мокрієв М. В. Інформаційна підтримка дистанційного навчання в сільськогосподарському дорадництві. URL : <http://www.sworld.com.ua/konfer30/853.pdf>.

13. Наугольникова О. А. Становлення і розвиток вищої економічної освіти в США. URL : [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pspo_2013_39\(2\)_27.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pspo_2013_39(2)_27.pdf).

14. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. URL : <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.

15. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL : <http://www.president.gov.ua/ru/documents/15828.html>.

16. Ничкало Н. Теоретико-методологічні засади розвитку порівняльної професійної педагогіки. URL : <http://www.khnu.km.ua/root/res/2-7001-11.pdf>.

17. Образовательные модели и технологии работы с одаренными детьми. URL : rastalant.ru/.../Образ_модели%20и%20технол_работы%20с%20одар.

18. Основні проблеми сучасних систем освіти та шляхи їх розв'язання URL : <http://studopedia.org/10-46557.html>.

19. Пильнюк О. О. Методи та способи впровадження диференційованого навчання у навчальний процес школи. URL : <http://journals.uran.ua/index.php/2307-4507/article/viewFile/31903/28526>.

20. Пліш І. В. Використання інформаційно-комунікаційних технологій управління якістю освіти в школах приватної форми власності. *Інформаційні технології і засоби*

навчання. 2012. № 1 (27). URL : <http://www.journal.iitta.gov.ua>.

21. Програма «Молодь в дії» в Україні. URL : <http://yia.org.ua/common/programu.html>.

22. Прокопенко І. Ф. Трансформація вищої освіти в Україні в контексті глобалізаційних тенденцій. URL : <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2308/1/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%86.%20%D0%A4.pdf>.

23. Рагозіна В. Ранній естетичний розвиток дітей у системі дошкільня зарубіжних. URL : <http://www.ird.npu.edu.ua/files/ragozina.pdf>.

24. Решетніков Ю. Викладання предметів духовно-морального спрямування у державній школі: український та зарубіжний досвід. *Наук. вісн. «Демократичне врядування»*. 2012. Вип. 9. URL : <http://www.lvivacademy.com/visnik9/fail/Reshetnikov.pdf>.

25. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка. URL : <http://www.twirpx.com/file/328092/>.

26. Ситник О. Грамотність як складова освіти дорослих на прикладі Ірландії. *Зб. наук. пр.* 2014. Час. 2. URL : library.udpu.org.ua/library_files/zbirnuk_nayk_praz/2014/2/46.pdf 343 348.

27. Стойка О. Я. Деякі особливості розвитку системи вищої освіти в США і професійної підготовки фахівців. *Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Сер. «Педагогіка, соціальна робота»*. Вип. 27. URL : <http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/1898/1>.

28. Стойкова Г. Г. Досвід мовного будівництва у країнах світу. URL : <http://www.sworld.com.ua/konfer31/104.pdf>.

29. Теодорович А. Роль зарубіжних наукових центрів з порівняльної педагогіки та міжнародної освіти у розвитку компаративістики. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2009. № 2. URL : <http://pps.udpu.org.ua/article/viewFile/17851/15581>.

30. Торбіна Т. В. Конструктивізм та особистісно-орієнтований підхід у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців. URL : <http://ea.dgtu.donetsk.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/18852/1/torbina.pdf>.

31. Троцько Г. В. (ред) Курс лекцій з порівняльної педагогіки. URL : <http://www.twirpx.com/file/1205311/>.

32. Чернова К. О. Глобалізація як вимір сучасності: соціокультурний аспект. URL : http://www.soc.univ.kiev.ua/sites/default/files/library/elopen/actprob13_16.pdf.

33. Шевченко Л. С. Фінансування вищої освіти: диверсифікація джерел. URL : <http://tlaw.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/07/%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-1.pdf>.

34. Шуневич Б. І. Тенденції розвитку дистанційного навчання у зарубіжній вищій школі. URL : <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/viewFile/122/108>.

35. Teaching and learning at the OU. URL : <http://www8.open.ac.uk/about/main/the-ouexplained/teaching-and-learning-the-ou>.

